

TÜRK ÇOCUK EDEBİYATI ÜZERİNE BİR SÖZ VARLIĞI ÇALIŞMASI: ATASÖZLERİ

Talat AYTAN*

Öz: Söz varlığı, bir dilin kelime kadrosunun, atasözlerinin, deyimlerinin, terimlerinin ve kalıp sözlerinin oluşturduğu bütün olarak tanımlanabilir. Söz varlığı, bir toplumun yapıp etmelerinin, insan, eşya ve tabiat ile olan ilişkilerinin kısacası maddi ve manevi kültürel değerleri inşa etmesinin kurucu ögesidir. Hedef kitle olarak çocuğu merkeze alan ve çocukça bir duyarlılıkla üretilen yazılı ve sözlü verimler, çocuk edebiyatını oluşturmaktadır. Türkçenin söz varlığı içerisinde yüzyılların tecrübeyle sabit birikimlerini çocuklara aktarması yönüyle atasözlerinin önemli yeri vardır. Gerçek anlamlı atasözlerinden başlanarak soyut işlemler dönemi itibariyle mecaz anlamlı atasözlerinin metin içerisinde sezdirilmesi, söz varlığının zenginleşmesi ve kültür aktarımı açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada modern çocuk edebiyatı mecrasında eser veren 11 yazarın (Mustafa Ruhi Şirin, Üzeyir Gündüz, H. Salih Zengin, Hüseyin Emin Öztürk, Gülten Dayıoğlu, Aytül Akal, Ayla Çınaroğlu, Mavisel Yener, Fatih Erdoğan, Sevim Ak ve Yalvaç Ural) kaleme almış olduğu 106 eser, atasözlerini barındırması yönüyle incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden içerik analizi tekniğinin benimsendiği çalışmada, toplamda 67 atasözü tespit edilmiştir. Aktif söz varlığının geliştirilmesi için sayısı on bin civarında olan Türk atasözlerinin çocuklara yönelik kitaplarda aşamalı olarak yer alması gerekmektedir. Çocukların Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanması, anlama ve anlatma becerilerini geliştirmesi bakımından çocuk edebiyatı eserlerinde yazarlar, atasözlerine daha fazla yer vermelidir. Bu çalışmanın çocuk edebiyatı yazarlarınca dikkate alınmasının, çocukların söz varlığına, kültür ve dil gelişimine katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Türk çocuk edebiyatı, söz varlığı, atasözleri

* Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

A VOCABULARY STUDY ON TURKISH CHILDREN LITERATURE: PROVERBS

Talat AYTAN*

Abstract

Vocabulary can be defined as the combination of words, proverbs, idioms, terms and phrases of a language. Vocabulary is the foundational element of the deeds, people, objects, the relation with nature, namely moral and material values of a society. The written and oral works that put children in its centre and created with a child-oriented sensibility constitute children's literature. In vocabulary of Turkish language, proverbs have significant place to transform the experienced data of the centuries to children. Besides proverbs with literal meaning, to implicate proverbs with metaphors related to abstract processes in texts are significant to enrich vocabulary and transform culture. In this study, 106 literal works by eleven writers (Mustafa Ruhi Şirin, Üzeyir Gündüz, H. Salih Zengin, Hüseyin Emin Öztürk, Gülten Dayıoğlu, Aytül Akal, Ayla Çınaroğlu, Mavisel Yener, Fatih Erdoğan, Sevim Ak and Yalvaç Ural) whose works are included in children literature are examined in terms of proverbs they include. In this study, content analysis technique from qualitative reseraches is adopted and 67 proverbs in total are identified. To improve the active vocabulary, Turkish proverbs, in total about 1000, should be included in the books for children incrementally. Writers should include proverbs much more in children literature's works to make children use Turkish correctly, well and effectively and improve their narrating and understanding skills. It is prescribed that paying attention to this study by children literature writers will contribute to the vocabulary, cultural and linguistic development of children.

Key words: Turkish children literature, vocabulary, proverbs

Giriş

*Türkçe Sözlük'*te (2011, 2158), söz varlığı için "bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler" karşılıkları verilirken Aksan (2000, 13) tarafından söz varlığı "bir topluluğun diline ait sözcükleri ve bu sözcüklerle oluşturulmuş olan deyim, atasözü vb. gibi kalıp ifadeleri kapsayan anlamlı birlikler bütünü" şeklinde tanımlanmaktadır. Bir dilin söz

* Asst. Prof. Dr.,Yıldız Technical University, College of Education, Department of Turkish Language Education.

varlığı; temel söz varlığı, atasözleri, ikilemeler, deyimler, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, terimler, ödünçleme yoluyla doğrudan alınmış ya da çeviri yoluyla alınan yabancı sözcüklerden oluşmaktadır. Söz varlığı içerisinde atasözlerinin “en belirgin vasıfları, milletin kabulüne mazhar olup benimsenmiş olmaları ve halkın dilinde işlene işlene, ölçülü, süzülmüş bir cümle şekline kavuşmaları”dır (Üstüner, 1989, 6). İslamiyet öncesinde sav, İslamiyet döneminde mesel, darbimesel; Cumhuriyet dönemi itibarıyla atalarsözü ve daha yaygın hâliyle atasözü şeklinde tabir edilen bu sözler, “Meydana gelen bir durumu, misal getirerek ve temsil yoluyla anlatmak için kullanılan, kalıplaşmış hikmetli söz”lerdir (Tekin, 1995, 158). Atasözleri ilk söyleyeni unutulmuş, halkın ortak malı olmuş, bir toplumun dünya deneyimleri ve refleksleri hakkında fikir veren, öğüt verici nitelikte olan ve bazen de farklı yaşam durumları hakkında hüküm koyucu yasalar vazeden sözlerdir. (Emir, 1976, 25; Kunos 1978, 157; Karaalioglu, 1983, 79; Topaloğlu, 1989, 32; Türkhan, 1995, 5; Aksoy, 1998, 37; Hengirmen, 1999, 39; Ergan, 1999; Eker, 2003, 379; Karataş, 2004, 56; Elçin, 2004, 625; Albayrak, 2004, 42; Aktaş ve Gündüz, 2004, 13; Çobanoğlu, 2004, 3; Sakaoğlu ve Alptekin, 2006, 161; Alkaya, 2006; Köklügiller, 2008, 3) Şinasi'nin ifadesiyle “Atasözleri halkın hikmetleri, felsefesidir; dilinden çıktığı milletin nasıl düşündüğüne, düşüncelerinin içeriğine tanıklık ederler” (Beyzadeoğlu, 2003).

Anlama ve anlaşılma ihtiyacıyla ontolojik düzlemde vücut bulan insanoğlu bu ihtiyaçlarını genellikle sözcüklerle ifade eder. Bu itibarla öğrencilerin anlama ve anlatma imkânlarının inkişafı zengin bir söz varlığıyla doğrudan ilişkilidir. “Kelimeler bizim düşünme aletimizdir” (Kaplan, 1989, 212). Söz varlığının eğitim ve okuma çalışmalarlarıyla zenginleştirilmesi, bir yandan zihinsel becerileri desteklerken diğer yandan okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerindeki başarıyı da olumlu yönde etkilemektedir (Karadüz ve Yıldırım, 2011). “Düşünceler dil yardımıyla ortaya konarak başkalarına iletilir. Düşüncelerin gelişmesini sağlayan temel unsur, kelimelerdir” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2009, 31). “Metin ya da konuşmayı oluşturan kelimelerin anlamlarının bilinmesi anlamayı garanti etmese de bireyin sahip olduğu kelime dağarcığı anlama gücünün keskinleştirilmesi için elzemdir” (Çeçen, 2002). “Söz varlığı bir dilin ve dolayısıyla o dili konuşan ve yazan bireylerin anlatım gücünü geliştirir. Dilin anlatım gücü, milletin her noktadaki gücüne de tekabül eder” (Baş, 2010, 138). “Ana dilimizde sahip olduğumuz kelime hazinemiz ne kadar zengin ise düşüncelerimizi başkalarına aktarabilmemiz o kadar nitelikli olur ve yine ana dilimizde sahip olduğumuz kelime hazinemiz ne kadar zenginse yazılı ve sözlü olarak bize aktarılanları o denli rahat ve iyi anlayabiliriz” (Karadağ, 2005, 25).

Sözcük dağarcığı, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir (Güleryüz, 2003). Söz varlığını aktif ya da pasif söz varlığı biçiminde ikiye ayırmak mümkündür. Öğrencinin yazılı ve sözlü olarak ifade edemeyip bağlamdan hareketle tahmin edebildiği ya da genel olarak bilgisine sahip olduğu sözcükler pasif kelime hazinesini; yazılı ve sözlü olarak metin üretiminde işe koşabil-

diği kelimeler de aktif kelime hazinesini oluşturur. “Bir kişinin, birikimini bize anlatabilmesi için aktif hâle getirilmiş bir kelime servetine ihtiyacı vardır” (Demir, 2006). “Kelime hazinesinin zenginleştirilmesi anlama ve anlatma temel dil becerilerinin geliştirilmesi ile yakından ilişkilidir” (Karatay, 2007, 151). Gerek okul türü öğrenme ortamlarında Türkçe öğretimi yapılırken gerekse çocuk edebiyatı ürünleri vasıtasıyla serbest zamanlarda okuma alışkanlığından hareketle okuma kültürü edindirmeye çalışılırken asıl hedef pasif kelime hazinesinden ziyade aktif kelime hazinesini zenginleştirebilmektir. “Kelime hazinesinin genişliğinin insanın okuduğunu ve dinlediğini anlamasındaki avantajlarının yanı sıra akademik ve iş hayatındaki başarısında da büyük bir katkıya sahip olduğu yadsınmaz” (Kurudayıoğlu, 2005, 15). Bu bağlamda öğrencilerin atasözleri başta olmak üzere çocuk edebiyatı ürünlerinde muhtelif söz varlığı unsurlarıyla karşılaşmaları, bu unsurları anlayıp zihinde yapılandırılmaları ve yazılı ve sözlü olarak ifade etmeye çalışmaları son derece önemlidir.

Dil öğretimi son tahlilde bir kültür aktarımını da beraberinde getirir. Bir dilin dünyasına girmek, o dille hayat bulan yaşam pratiklerini, duyuş ve düşünüş biçimlerinin de öğrenimini gerekli kılar. “Kültür aktarımında, ana dili öğretiminde atasözleri ve deyimler önemli rol oynamaktadır. Millî, ahlaki ve kültürel değerler atasözleri ve deyimler vasıtasıyla kolaylıkla özümsetilebilmektedir” (Bulut, 2013, 572). “Atasözleri ve deyimler aracılığıyla bir dil, kendi başına bir kültürel aktarım da yapar” (Bağcı, 2010, 91). Bu itibarla çocuk edebiyatı ürünlerinde atasözlerine geniş oranda yer verilmesi çocukların içerisine doğup büyüdüğü toplumun kültürel göstergeleriyle donanması, toplumun maddi ve manevi kabullerine aşına, toplumla barışık birer birey olabilmesi bakımından önemlidir.

Çocuğun ilgi, ihtiyaç, isteklerini gözeten, hayal kurma ve eğlenme gereksinimlerine cevap veren, çocukça bir duyarlılıkla kaleme alınan, çocukta bedii bir hassasiyet geliştirmeye çalışan, çocuğun dilsel, bilişsel, toplumsal, kişilik gelişimine katkılar sunan yazılı ve sözlü ürünlerin yekûnuna çocuk edebiyatı denir. (Oğuzkan, 2001; Şimşek, 2002; Nas, 2004; Kıbrıs, 2006; Yılar ve Turan, 2007; Yalçın ve Aytas, 2008; Dilidüzgün, 2007; Sever, 2013; Baş, 2014, Arıncı, 2016). Aksan (2002), Türkçede 5000 civarında atasözü, Yurtbaşı (2012) ise 172 konuda toplam 10.000 atasözü bulunduğunu öne sürmektedir. Özellikle dilsel ve toplumsal gelişim bağlamında gerçek anlamlı atasözlerinden başlanarak soyut işlemler dönemi itibarıyla mecaz anlamlı atasözlerinin çocuk edebiyatı ürünlerinde yer alması gerekmektedir. Dilsel gelişim planında çocukların anlama ve anlatma kabiliyetleri gelişirken toplumsal gelişim açısından da çocukların içerisinde doğup büyüdüğü toplumun maddi ve manevi kültürel değerlerine karşı bir duyarlılık kazanması söz konusudur. Keklik (2015), atasözlerini gerçek anlamlı, kısmen mecaz anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde üçe ayırmak gerektiğini ve önce gerçek anlamlı daha sonra kısmen mecaz son olarak da mecaz anlamlı atasözlerinin öğretilmesi bağlamında ders kitaplarının bu tedrici sıralamayı kullanması gerektiğini öne sürmektedir.

Söz varlığı alan yazınında çocuk edebiyatı ile ilgili yeterli çalışmanın olmadığını belirtmek mümkündür. Baş (2006)'ın araştırmasında, 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yerli yazarlar tarafından yazılmış, 100 çocuk romanı, 100 çocuk hikâyesi, 100 çocuk masalı, 54 çocuk destanı, 200 çocuk efsanesinden oluşan örneklerde roman türünde atasözüne rastlanmamıştır. Hikâyelerde 9; masalarda 4; destanlarda ve efsanelerde ise sekizer atasözü bulunmuştur. Toplamda 29 atasözüne ulaşılmıştır. Şen (2009), 1980'den 2009 yılına kadar kaleme alınmış 100 çocuk tiyatrosu metni üzerinde yürüttüğü çalışmada 14 farklı atasözü bulunduğunu tespit etmiştir. Tozoğlu (2009) "100 Temel Eser" listesinde yer alan 9 yerli romanda 23 farklı atasözünün kullanıldığını tespit ederken, İspir (2013), Millî Eğitim Bakanlığının 19.08.2004 tarihinde 2005/ 70 sayılı genelgeyle ilköğretim okulları için hazırladığı '100 Temel Eser' listesinde yer alan Türk yazarlara ait (71) kitap üzerinde yürüttüğü çalışmada 147 atasözünün kullanıldığını tespit etmiştir. Gündoğdu(2012), çocuk edebiyatı çalışmalarında derlem dilbilim yöntemini ilk kez kullanması yönüyle de önemli olan çalışmasında farklı türde 12 kitapta 13 farklı atasözünü bulgulamıştır.

Çocuk edebiyatı mecrasında kâfi derecede çalışma olmamasından hareketle Türkçe ders kitapları ile ilgili söz varlığı çalışmaları tarandığında Uludağ'ın (2010) 7. sınıf düzeyinde beş ders kitabından ikisinde (Pasifik Yayınları, Harf Yayınları) atasözüne rastlamaması, Baldan'ın (2009) ise 6. sınıf Türkçe ders kitabında atasözüne rastlamaması son derece düşündürücüdür. Daharlı (2012) beşinci sınıf düzeyinde üç ders kitabı üzerinde yürüttüğü çalışmada Özgün Matbaacılık ve Engin Yayınlarında birer atasözü tespit ederken MEB Yayınlarında hiçbir atasözünün olmadığını saptamıştır. Ekmen (2009), yedinci sınıf ders kitabı üzerinde yürüttüğü çalışmada bir atasözü tespit etmiştir. Apaydın (2010), 6. sınıf düzeyinde beş ders kitabı üzerinde yürüttüğü çalışmada, sadece bir ders kitabında iki atasözünün olduğunu, diğerlerinde olmadığını tespit etmiştir. Uyar (2012), sekizinci sınıf düzeyinde iki ders kitabındaki bilgilendirici metinler üzerinde yürüttüğü çalışmada bir ders kitabında (MEB Yayınları) bir atasözü tespit ederken diğer ders kitabında (TED Koleji Yayınları) hiçbir atasözü bulunmadığını saptamıştır. Öz (2012), dört farklı sekizinci sınıf ders kitabı üzerine yaptığı çalışmada Koza Yayınlarında 3, MEB Yayınlarında 3, TAV Yayınlarında 1, Pasifik Yayınlarında 8 atasözünün kullanıldığını tespit etmiştir. Yıldız (2008) beş ders kitabında hiç atasözü belirleyemezken Yalçın (2005) iki ders kitabında 2 atasözü; Arslan (2006) üç farklı ders kitabında 28 atasözü, Işık (2009) dört ders kitabında 2 atasözü; Keklik (2010) sekiz ders kitabında 120 atasözü; Lüle Mert (2014) deneysel çalışmasında kullandığı ders kitabında 32 atasözü belirlemiştir.

Gerek çocuk edebiyatı alanında gerekse ders kitapları üzerinde yürütülen çalışmalar incelendiğinde söz varlığı denizinin önemli birer katresi olan atasözlerine yeteri derecede yer verilmediği görülmektedir. Şahbaz (2012), 1865, 1874 ve 1897 yıllarında yayımlanan *Elifba Risalesi*, *Elifba-yı Osmanî* ve *Elifba-yı Osmanî yahud Medhalü'l Lisan* adlı üç eserde atasözleri vasıtasıyla ilkokuma yazma öğretimi yapıldığını dile getir-

mektedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere öğrencilerin zengin bir söz varlığı ile donanmasının anlama ve anlatma becerilerinin istenilen düzeye ulaşmasında son derece etkili olduğu göz ardı edilemez. Öte yandan atasözleri yüzyılların tecrübi birikimlerini tevarüs etmesi hasebiyle öğrencilerin sosyo-kültürel gelişimlerini ilerletme adına vazgeçilmez söz varlığı unsurlarıdır.

Yöntem

Türk Çocuk edebiyatında söz varlığının önemli bir unsuru olan atasözlerine yönelik olan bu çalışmada örneklem seçimi seçkisiz olarak yapılmıştır. Tamamı hayatta olan 11 yazardan seçilen toplam 106 eser, atasözlerine yer verme açısından incelenmiştir. Örneklem kapsamındaki kitaplar dokuz yaş ve üzeri olan eserlerden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından bütün eserler okunmuş, saptanan atasözleri kayıt altına alınmıştır. Eserler ayrıca iki alan uzmanı tarafından okunmuş ve kayıt listeleri karşılıklı olarak kontrol edilmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı ya da sözlü materyalleri benzer anlamlı belirli kategorilere ayırmaya yarayan bir metot olarak tanımlanmıştır (Moretti vd., 2011). Bununla birlikte, Aydın (2014), içerik analizinin yayınlanmış araştırmanın odağını kategorize etmede ve bir konu üzerine küçük bir perspektif sağlamada ve alanda önemli görülen şey hakkında bilgi sahibi olmada değerli olduğunu dile getirmektedir. İçerik analizini takiben araştırmacı, 11 farklı yazar ve seçme 106 yayın üzerine yoğunlaşarak alan yazın için anlatsal bir değerlendirme sağlamaya çalışmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde incelenen çocuk edebiyatı eserlerinin künye bilgileri ve içerdiği atasözleri sayfa numaraları ile beraber dikkatlere sunulmuş ve tespit edilen atasözlerinin yazılışında özgün şekillere bağlı kalınmıştır:

1. ZENGİN, H. Salih. (2010). Bir Miyav İki Hav Hav. İstanbul: Ağaç Kitabevi
Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. (s.14)
Ağır giden yol alır, hızlı giden yolda kalır. (s.22)
Çok gezen çok bilir; ancak çok gezenin ayağına çöp batar. (s.22)
Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi olmamış. (s.26)
Balık baştan kokar. (s.30)
İyilik yap denize at. (s.32)
Bakmakla öğrenilseydi, kediler kasap olurdu. (s.34)
Fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna kabak bağlamış. (s.40)

◆ Talat Aytan

Isıracak köpek dişini göstermez. (s.44)

İt ürür, kervan yürür. (s.44)

İti an, çomağı hazırla. (s.44)

Vakitsiz öten horozun başını keserler. (s.46)

Horozu çok olan köyde sabah geç olur. (s.46)

Her horoz kendi çöplüğünde öter. (s.48)

Ayağını sıcak tut, başını serin; gönlünü ferah tut, düşünme derin. (s.51)

Eşeğe altın semer vursalar yine eşektir. (s.54)

Her koyun kendi bacağından asılır. (s.60)

Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur. (s.64)

Leyleğin ömrü iki laklak. (s.68)

Armutun iyisini ayılar yer. (s.72)

Ayının kırk masalı var, kırkı da armut üstüne. (s.72)

At ölürlere bayram olur. (s.90)

At yediğini yedi günde, it yediği günde unuttur. (s.90)

Atın ölümü arpadan olsun. (s.90)

Atın önüne ot, itin önüne et. (s.92)

Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az. (s.97)

2. ZENGİN, H. Salih. (2010). Deveküşları Plan Yapmaz. İstanbul: Ağaç Kitabevi
Atasözü yok.

3. ZENGİN, H. Salih. (2010). Çok Serin Hikâyeler. İstanbul: Ağaç Kitabevi
İyilik et iyilik bul. (s.65)

Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. (s.81)

4. ZENGİN, H. Salih. (2010). Şiirimizin Süt Dişi Yunus Emre. İstanbul: İstanbul
Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . Türk Büyükleri Serisi 3

Atasözü yok.

5. ZENGİN, H. Salih. (2012). İstanbul'un Süslü Çeşmeleri. İstanbul: İstanbul Kültür
A.Ş. Çocuk Yayınları . İstanbul'u Tanıyorum Serisi 4

Atasözü yok.

6. ZENGİN, H. Salih. (2012). İstanbul'un Tarihî Sarayları. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . İstanbul'u Tanıyorum Serisi 2

Atasözü yok.

7. ZENGİN, H. Salih. (2012). İstanbul'un Prens Adaları. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . İstanbul'u Tanıyorum Serisi 3

Atasözü yok.

8. ZENGİN, H. Salih. (2012). İstanbul'un Masal Ağaçları. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . İstanbul'u Tanıyorum Serisi 1

Atasözü yok.

9. ZENGİN, H. Salih. (2010). Taşın Dili Mimar Sinan. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . Türk Büyükleri Serisi 4

Atasözü yok.

10. ZENGİN, H. Salih. (2010). Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlana. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . Türk Büyükleri Serisi 2

Atasözü yok.

11. ZENGİN, H. Salih. (2010). Türk Destanlarının Atası Dede Korkut. İstanbul: İstanbul Kültür A.Ş. Çocuk Yayınları . Türk Büyükleri Serisi 1

Atasözü yok.

12. ZENGİN, H. Salih. (2013). Çok Mavi Hikâyeler. İstanbul: Venüsya Yayınları
Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az. (s.46)

13. ZENGİN, H. Salih. (2013). Şişkonun Bütün Adamları. İstanbul: Venüsya Yayınları
Atasözü yok.

14. ZENGİN, H. Salih. (2013). Şişkonun Bütün Adamları II . İstanbul: Venüsya Yayınları

Atasözü yok.

15. ZENGİN, H. Salih. (2013). Gazoz Kapağı. İstanbul: Venüsya Yayınları
Atasözü yok.

16. AK, Sevim. (2015). Toto ve Şemsiyesi. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.

17. AK, Sevim. (2015). Karşı Pencere. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.

◆ Talat Aytan

18. AK, Sevim. (2015). Horoz Adam ve Korsan. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
19. AK, Sevim. (2015). Totonun Sınıfı. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
20. AK, Sevim. (2015). Çilekli Dondurma. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
21. AK, Sevim. (2015). Sıcak Çikolatalı Yolculuklar. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
22. AK, Sevim. (2005). Domates Saçlı Kız. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
23. AK, Sevim. (2015). Saçlarında Soru İşaretleri. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Olmaz olmaz deme, olmaz bir gün olur. (s.43)
24. AK, Sevim. (2009). Dörtgöz. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Atasözü yok.
25. AK, Sevim. (2015). Penguenler Flüt Çalamaz. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Sora sora Bağdat bulunur. (s.64)
26. AK, Sevim. (2014). Az Buçuk Teo. İstanbul: Can Çocuk Yayınları
Yanlış hesap Bağdat'tan döner. (s.14)
27. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2014). Ölüme 120 Dakika. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz. (s.81)
28. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2014). Küçük Veteriner. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık. (s.74)
29. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2014). Kara Kıta Masalları. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Akıl akıldan üstündür. (s.87)
30. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Sakıncalı Yumurcak. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Kargaya yavrusu, anka gözüdür. (s.27)
31. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Tek Kanatlı Güvercin. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Eskisi olmayanın yenisi olmaz. (s.35)

32. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Kandil ve Uçurtma. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Evdeki pazar çarşıya uymaz. (s.5)
33. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2013). Küskün Bulut. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
34. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2013). Yağmur Gözülü Çocuk. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
35. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Sihirli Tebeşir. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş. (s.108)
36. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Afrikalı Keloğlan. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Yerin kulağı var. (s.19)
37. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2014). Uçuk Kaçık Masallar. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
38. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2014). Adalet Uğruna. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
39. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2015). Horoz Paşa. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
40. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2015). Kibar Canavar. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
41. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2013). Göbelek Amcanın Masal Tüneli. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
42. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2015). Şişko Timsah. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
43. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Anneler ve Kuzular. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Güç olmasın da geç olsun. (s.5)
Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez. (s.10)
44. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009) Bayram Şenliği. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Görünen köy kılavuz istemez. (s.17)

◆ Talat Aytan

45. GÜNDÜZ, Üzeyir. (2009). Pembe Kızın Ölümü. Ankara: Küçük Ev Yayınları
Atasözü yok.
46. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Gözlük. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
47. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Kaykay. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
48. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Şapka. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
49. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Küre. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
50. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Araba. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
51. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Küpe. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
52. ERDOĞAN, Fatih. (2013). Sihirli Top. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
53. ERDOĞAN, Fatih. (2003). Sihirli Şemsiye. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
54. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Kitap. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
55. ERDOĞAN, Fatih. (2015). Sihirli Kutu. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
56. ERDOĞAN, Fatih. (2013). Sihirli Kalem. İstanbul: Mavi Bulut Yayınları
Atasözü yok.
57. ÖZTÜRK, Hüseyin Emin. (2015). Yaralı Keklik. İstanbul: Nar Yayınları
Sayılı günler tez geçer. (s.7)
Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır. (s.66)
İnsan sözünden, hayvan yularından tutulur. (s.74)

Ateş olmayan yerden duman çıkmaz. (s.76)

İnkâr hürsuzın kalesidir. (s.79)

58. ÖZTÜRK, Hüseyin Emin. (2015). Kınalı Kuzu. İstanbul: Nar Yayınları

Acele işe şeytan karışır. (s.47)

59. ÖZTÜRK, Hüseyin Emin. (2015). Gül Ağacı. İstanbul: Nar Yayınları

Atasözü yok.

60. ÖZTÜRK, Hüseyin Emin. (2015). İpek Kuyruklu Uçurtma. İstanbul: Nar Yayınları

Atasözü yok.

61. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Yurdumu Özledim. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Alışmak kudurmaktan beterdir. (s.108)

62. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Suna'nın Serçeleri. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır. (s 66)

Beterin beteri var. (s.72)

63. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Ben Büyüyünce. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Kedi, yetişemediği ciğere pis dermiş. (s.37)

Gayrı pişmanlık yarar vermez. (s 51)

64. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Dünya Çocukların Olsa. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi

Atasözü yok.

65. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Parpar Dağı'nın Esrarı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi

Atasözü yok.

66. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Midos Kartalı'nın Gözleri. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi

Atasözü yok.

67. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Ölümsüz Ece. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Az aşımız, ağrısız başımız olsun. (s.65)

Parayı veren düdüğü çalar. (s.197)

◆ Talat Aytan

68. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Sekizinci Renk. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! (s.256)
69. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Kafdağı'nın Ardına Yolculuk. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Görünen köy kılavuz istemez. (s.128)
70. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Dört Kardeşiler. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
İyi olacak hastanın ilacı ayağına gelir. (s.115)
71. DAYIOĞLU, Gülten. (2014). Kayıplara Karışmak. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Atasözü yok.
72. DAYIOĞLU, Gülten. (2015). Gökyüzündeki Mor Bulutlar. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Atasözü yok.
73. DAYIOĞLU, Gülten. (2012). Tuna'dan Uçan Kuş. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
Evdeki hesap çarşıya uymayacak. (s.42)
74. YENER, Mavisel. (2012). Evinden Kaçan Masal. Ankara: Bilgi Yayınevi
Atasözü yok.
75. YENER, Mavisel. (2015). Öğretmen Neden Çıldırdı? İzmir: Tudem Yayınları
Isıracak köpek havlamaz. (s.15)
76. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2008). Geceleri Mızıka Çalan Kedi. Ankara: Kök Yayıncılık
Atasözü yok.
77. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2008). Dünyaya Gülen Adam Şiirli Nasrettin Hoca Fıkraları. Ankara: Kök Yayıncılık
Parayı veren düdüğü çalar. (s.21)
78. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2008). Guguklu Saatin Kumrusu. Ankara: Kök Yayıncılık
Yerin kulağı var. (s.84)
79. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2009). Mavi Rüyalara Gören Çocuk - Keloğlan Masalları. Ankara: Kök Yayıncılık
Atasözü yok.

80. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2009). Her Çocuğun Bir Yıldızı Var. Ankara: Kök Yayıncılık
Atasözü yok.
81. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. (2006). Kar Altında Bir Kelebek -Şiirli Geçmiş Zaman Masalları-. Ankara: Kök Yayınları
Atasözü yok.
82. ÇINAROĞLU, Ayla. (2011). Aliş'in Kabakları. İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.
83. ÇINAROĞLU, Ayla. (2009). Denize Doğru. İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.
84. ÇINAROĞLU, Ayla. (2010). Altın Kanatlı Topçin. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Hangi dağda kurt öldü? (s.69)
85. ÇINAROĞLU, Ayla. (2010). İlkbaharın Sesi. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
86. ÇINAROĞLU, Ayla. (1996). Kanaryamın Öyküsü. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
87. ÇINAROĞLU, Ayla. (2014). En Büyük Takım Bizim Takım. İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.
88. ÇINAROĞLU, Ayla. (2014). Beyaz Benekli At . İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.
89. AKAL, Aytül. (2012). Oğlum, Ben Çocukken. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
90. AKAL, Aytül. (2014). Kızım, Ben Çocukken. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
91. AKAL, Aytül. (2015). Babam Duymasın. İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.
92. AKAL, Aytül. (2011). Babamın Sihirli Küresi. İzmir: Tudem Yayınları
Her koyun kendi bacağından asılır. (s.35)
93. AKAL, Aytül. (2011). Babamın Sihirli Küresi. İzmir: Tudem Yayınları
Atasözü yok.

◆ Talat Aytan

94. AKAL, Aytül. (2015). Annem Neden Çıldırıldı? . İzmir: Tudem Yayınları
Sona kalan dona kalır. (s.57)
Erken kalkan yol alır. (s.58)
95. AKAL, Aytül. (2011). Kızım Neredesin. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
96. AKAL, Aytül. (2013). Benim Babam Sihirbaz. İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
97. AKAL, Aytül. (2012). Oğlum Neredesin? İzmir: Uçanbalık Yayınları
Atasözü yok.
98. URAL, Yalvaç. (2014). Korkuluğun Kalbi. İstanbul: Marsık Kitap
Atasözü yok.
99. URAL, Yalvaç. (2014). Bir Gök Dolusu Güvercin. İstanbul: Marsık Kitap
Atasözü yok.
100. URAL, Yalvaç. (2014). Gölcüğün Küçük Avcıları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
Atasözü yok.
101. URAL, Yalvaç. (2014). Küçük Yaşar'ın Öyküsü Alucura Çayevi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
Atasözü yok.
102. URAL, Yalvaç. (2014). Anadolu Efsaneleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
Atasözü yok.
103. URAL, Yalvaç. (2015). Müzik Satan Çocuklar. İstanbul: Marsık Kitap
Atasözü yok.
104. URAL, Yalvaç. (2015). La Fonten Orman Mahkemesinde. İstanbul: Marsık Kitap
Besleme kargayı; oyar gözünü. (s.60)
(Tilkinin ağzından) Bildiğiniz gibi hep sonunda dönüp dolaşır kürkçü dükkânına vardım. (s.64)
105. URAL, Yalvaç. (2015). Kayıp Ülkenin Çocuğu. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
Atasözü yok.
106. URAL, Yalvaç. (2000). Korkulu Bir Gün. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
Atasözü yok.

Örnekleme dâhilindeki 106 eserde 67 atasözü tespit edilmiştir. Bunlardan “Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az”, “Her koyun kendi bacağından asılır”, “Parayı veren düdüğü çalar” ve “Görünen köy kılavuz istemez.” atasözleri ikişer kez tekrarlanmıştır. Bu nedenle örnekleme dâhilindeki eserlerde 63 farklı atasözünün kullanıldığını belirtmek mümkündür.

Tablo 1. Atasözlerinin Sıklık Düzeyi ile İlgili Sayısal Veriler

Atasözü geçmeyen kitap sayısı	1-3 arasında geçen atasözü geçen kitap sayısı	4-10 arasında geçen atasözü geçen kitap sayısı	10’dan fazla atasözü geçen kitap sayısı
72	31	2	1

Tablo 1’de görüldüğü üzere 72 kitapta hiçbir atasözüne yer verilmemiştir. 31 kitapta bir ila üç; 2 kitapta dört ila on; 1 kitapta ise ondan fazla atasözünün bulunduğu görülmektedir.

Tablo 2. Kitap Başına Düşen Atasözü Sayısı ile İlgili Sayısal Veriler

Toplam Kitap Sayısı	Toplam Atasözü Sayısı	Kitap Başına Düşen Atasözü Sayısı
106	67	1.58

Tablo 2’de görüldüğü üzere örnekleme dâhilindeki 106 kitapta (%71) oranında atasözü olduğu tespit edilmiştir. Kitap başına düşen atasözü oranı 1.58’dir. TDK’nin resmî internet sitesindeki Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’nde taranıp da bulunamayan fakat araştırmacıda atasözü olabilme ihtimali uyandıran sözler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3. Aday Atasözleri

Ananın ilki olacağına dağlarda tilki ol.
Tavşanın kaçışına baktık etten usandık.
İmamı kedi olanın balığı aya kaçarmış.
Deveye boynun eğri demişler nerem doğru ki demiş.
Kulak başı geçemez.
Denize iğne, göğe mızrak saplanmaz.
Sanat altın bileziktir.
Çalışan kazanır.
Gizleyecek bir şeyi olanlara dikkat et.
At yıkılır, adam ölür.

Yer gök dua ile ayakta durur.
Her gecenin bir sabahı, her çıkışın da bir inişi vardır.
Başiboş sürü ya bağa girer ya bostana.
Kötülerin yaptıkları yanlarına kalmaz.
Can sağ oldukça insan kavuşur elbet.
Tüfeğin şakası olmaz.
Kılıcın çözemediğini akıl çözer.

Sonuç ve Tartışma

İnsanoğlunun hayata dokunması ve var olması ağırlıklı olarak söz varlığının açtığı imkânlar dâhilinde gerçekleşir. Bu itibarla özellikle çocukların Türkçenin söz varlığını zengin ve nitelikli bir içerikle sunan çocuk edebiyatı ürünleriyle buluşturulması önemlidir. Küçük yaşlardan itibaren ana diline karşı duyarlık kazanan çocukların ileriki yaşlarında Türkçeye karşı olan sevgi ve bilinçleri artacaktır. Söz varlığı içerisinde atasözleri ataların ilim, irfan ve hikmet deneyimlerini, çağlar ötesinden gelen bir şuurla aktarması ve gençlerin zihin ve gönül dünyasında inşa etmesi açısından mühimdir. Kısacası çocukların atasözleriyle erken yaşlardan itibaren karşılaşması dilsel ve kültürel gelişimleri açısından dikkate değerdir.

Çocuk edebiyatı vadisinde eser veren 11 yazarın kaleme almış olduğu, tamamına yakını tahkiye edici metin niteliği taşıyan 106 eser üzerinde yürütülen bu çalışmada, 67 atasözü tespit edilmiş, söz konusu atasözlerinin 63'ünün farklı olduğu saptanmıştır. Eser başına düşen atasözü sayısı, 1.58'dir. Baş (2006), 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yerli yazarlar tarafından yazılmış, 100 çocuk romanı, 100 çocuk hikâyesi, 100 çocuk masalı, 54 çocuk destanı, 200 çocuk efsanesinden oluşan araştırmasında toplamda 29 atasözü yer tespit etmiştir. Şen (2009), 1980'den 2009 yılına kadar kaleme alınmış 100 çocuk tiyatrosu üzerinde yürüttüğü çalışmada 14 farklı atasözü; Tozoğlu (2009), 100 Temel Eser listesinde yer alan 9 yerli romanda 23 farklı atasözü; İspir (2013), Millî Eğitim Bakanlığının 19.08.2004 tarih ve 2005/70 sayılı genelgeyle ilköğretim okulları için hazırladığı '100 Temel Eser' listesinde yer alan Türk yazarlara ait (71) kitap üzerinde yürüttüğü çalışmada 147 atasözü; Gündoğdu (2012), çalışmasında farklı türde 12 kitapta 13 farklı atasözü bulgulamıştır. Araştırmanın sonuçları alan yazındaki diğer çalışmalarla kıyaslandığında bu çalışmada eser başına düşen atasözü sayısının yeterli düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda çocuk edebiyatı yazarlarının "her esere en az bir atasözü" hedefini koyması önemlidir. Ayrıca incelenen 106 eserde tespit edilen, TDK'nin Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nde bulunmayan ancak atasözü olabileceği ihtimali taşıyan 17 söz (Tablo 2) TDK yetkililerinin dikkatlerine sunulmuştur.

Çocuk edebiyatının çocuğun dilsel gelişimine katkısı düşünüldüğünde bu alanda kalem faaliyeti yürüten yazarların eserlerini vücuda getirirken söz varlığını geliştirme gayesi ile hareket etmeleri, “çocuğa görelilik” ilkesine istinaden somut işlemler dönemi itibariyle gerçek anlamlı atasözlerine, soyut işlemler dönemi ile beraber mecaz anlamlı atasözlerine eserlerinde yer vermeleri aktif söz varlığının zenginleşmesi ve kültürel mirasın yeni nesillere tevarüs etmesi hasebiyle ehemmiyet arz etmektedir.

Kaynakça

- AKTAŞ, Şerif ve GÜNDÜZ, Osman (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2002). *Anadilimizin Söz Denizinde*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSOY, Ömer Asım (1998). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II* (7. Baskı), İnkılâp Yayınları, İstanbul.
- ALBAYRAK, Nurettin (2004). *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, L&M Yayıncılık, İstanbul.
- ALKAYA, Ercan (2006). “*Dil ve Söz Bağlamında Kırım Karay Türklerinin Atasözleri*”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2006/1, S. 20, ss. 89-99.
- ARSLAN KUTLU, Hilal (2006). *MEB İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Sözvarlığı Açısından Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- APAYDIN, Nazmiye (2010). *6. sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Bakımından İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ARICI, Ali Fuat (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*, Pegema Yayınları, Ankara.
- AYDIN, Hasan (2014). “*Interaction Between Teachers and Students In Online Learning*”, *Journal Of Environmental Protection And Ecology*, 14 (3A), ss. 1337-1352.
- AYHAN EDİZKUN, Türkhan (1995). *Konuşan Deyimler ve Atasözleri* (5. baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- BAĞCI, Hasan (2010). “*İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözleri ve Deyimleri Algılama Düzeyi*”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), ss. 91-110.
- BALDAN, Nalan (2009). *Yeni Program 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Kelime Serveti ve Güçlük Seviyesi*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Manisa.
- BAŞ, Bayram (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- BAŞ, Bayram (2010). “*Söz Varlığının Oluşumu ve Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü*”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), ss. 137-159.

◆ Talat Aytan

- BAŞ, Bayram (2012). **Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı**, Kriter Yayınları, İstanbul.
- BEYZADEOĞLU, Süreyya (2003). **Şinasi-Durûb-ı Emsâl-i Osmaniye**, MEB Yayınları, İstanbul.
- BULUT, Mesut (2013). “*Türkçe Eğitimi ve Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri ve Deyimlerin Önemi*”, **Turkish Studies**, S. 8/13, ss. 559-575.
- ÇEÇEN, Mehmet Akif (2002). İlköğretim Öğrencilerinde Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya.
- DEMİR, C. (2006). “*Türkçe/Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti*”, **Millî Eğitim Dergisi**, 1(169), ss. 1-34.
- ÇOBANOĞLU, Özkul (2004). **Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- DAHARLI, Gülseda (2012). **Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (2007). **Çağdaş Çocuk Yazını**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- EKER, Süer (2003). **Çağdaş Türk Dili**, Grafiker Yayınları, Ankara.
- EKMEN, Hümeysra (2009). **2005 Programına Göre Hazırlanan 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Söz Varlığı Bakımından İncelenmesi**, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon.
- ELÇİN, Şükrü (2004). **Halk Edebiyatına Giriş** (8. baskı), Akçağ Yayınları, Ankara.
- EMİR, Sabahat (1976). **Atasözleri ve Vecizelerin Açıklamaları** (7. baskı), Emir Yayınları, İstanbul.
- ERGAN GÜNGÖR, Nevin (1999). “*Türk Atasözleri ve Deyimlerinde Aile ve Akrabalık Anlayışı*”, **Uluslararası III. Türk Kültürü Kongresi**, Cilt: II, Ankara.
- GÜLERYÜZ, Hasan (2003). **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı** (2. Baskı), Pegema Yayıncılık, Ankara.
- GÜNDOĞDU, Ayşe Eda (2012). **Türk Çocuk Yazınında Söz Varlığı-Derlem Tabanlı Bir Uygulama**, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin.
- HENGİRMEN, Mehmet (1999). **Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Engin Yayınevi, Ankara.
- IŞIK DEMİR, Aylin (2009). **Yeni Programa Göre Hazırlanmış İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitapları ve Bu Kitaplardaki Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Uygunluğu**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya.
- İSPİR, Seçil (2013). **İlköğretim Öğrencilerine Tavsiye Edilen 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Türk Yazarlara Ait Eserlerde Kullanılan Deyimler ve Atasözlerinin Kullanım Sıklığı Üzerine Bir İnceleme**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu.
- KAPLAN, Mehmet (1985). **Kültür ve Dil**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- KARAAALIOĞLU, Seyit Kemal (1983). **Edebiyat Sözlüğü, Bilim ve Kültür Eserleri Serisi**, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul.

- KARADAĞ, Özay (2005). İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma, Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- KARADÜZ, Adnan ve YILDIRIM, İlayda (2011). "Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları", **University of Gaziantep Journal of Social Sciences**, 10(2), ss. 961-984.
- KARATAŞ, Turan (2004). **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Sütun Yayınları, Ankara.
- KEKLİK, Saadettin (2010). "Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Atasözleri ve Özdeyişler Açısından İncelenmesi", **Türkçe Öğretiminde Güncel Tartışmalar**, Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları, ss. 95-113.
- KEKLİK, Saadettin (2015). "Atasözlerinin Öğretimine İlişkin Bir Öneri: Atasözlerinin Anlamlarına Göre Derecelendirilmesi", **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 7(12), ss. 32-48.
- KIBRIS, İbrahim (2006). Çocuk Edebiyatı, Tekağaç Eylül Yayınları, Ankara.
- KÖKLÜGİLLER, Ahmet (2008). **Açıklamalı Atasözleri ve Özdeyişler**, Bahçeşehir Yayınları, İstanbul.
- KUNOS, Ignacz (1978). **Türk Halk Edebiyatı**, (Haz. Tuncer Gülensoy), Kervan Kitapçılık, İstanbul.
- KURUDAYIOĞLU, Mehmet (2005). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- LÜLE MERT, Esra (2014). "The Influence of 8th Grade Turkish Text Books and Workbooks on the Acquisition of Proverbs and Idioms", **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 47(1), ss. 125-144.
- MORETTİ, Francesca; VAN VLIET, Liesbeth; BENSİNG, Joziën; DELEDDA, Giuseppe; MAZZİ, Mariangela; RİMONDİNİ, Michela; ZİMMERMANN, Christa ve FLETCHER, Ian (2011). "A Standardized Approach To Qualitative Content Analysis Of Focus Group Discussions From Different Countries", **Patient Education and Counseling**, 82(3), ss. 420-428.
- NAS, Recep (2004). Örneklerle Çocuk Edebiyatı, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- OĞUZKAN, Ferhan (2001). Çocuk Edebiyatı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- ÖZ, Gülşah (2012). İlköğretim Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Bakımından İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya.
- ÖZBAY, Murat ve MELANLIOĞLU, Deniz (2008). "Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 5(1), ss. 30-45.
- ÖZKAN, İbrahim (2011). "Türk Atasözlerinde Yinelemeler", **Turkish Studies**, S. 6/1, ss. 1595-1603.
- SAKAOĞLU, Saim ve ALPTEKİN, Berat (2006). **Türk Halk Edebiyatı Ders Notları**, Konya.
- SEVER, Sedat (2013). Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü, Tudem Yayınları, İzmir.
- ŞAHBAZ, Namık Kemal (2012). "Atasözleriyle Okuma-Yazma Öğretimi Üzerine Bir Çözümleme", **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 9(17), ss. 245-258.

◆ Talat Aytan

- ŞEN, Erhan (2009). **1980'den Günümüze Çocuk Edebiyatı Alanında Yazılmış Yerli Çocuk Tiyatrosu Metinlerinin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van.
- ŞİMŞEK, Tacettin (2002). **Çocuk Edebiyatı**, Rengârenk Yayınları, Ankara.
- TOPALOĞLU, Ahmet (1989). **Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Türkçe Sözlük (2005). **Türk Dil Kurumu Yayınları**, Ankara.
- ULUDAĞ, Ç. (2010). **7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- UYAR, Özge Başak (2012). **8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Bilgilendirici Metinlerin Öğrencilerin Söz Varlığına Katkısı**, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun.
- YILAR, Ömer ve TURAN, Lokman. (2007). **Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı**, Pegem Yayınları, Ankara.
- TEKİN, Arslan (1995). **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- TOZOĞLU, Seher (2009). **Milli Eğitim Bakanlığınca İlköğretim İçin Tavsiye Edilen 100 Temel Eser İçerisindeki Türk Edebiyatına Ait Romanların Atasözleri ve Deyimler Bakımından İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- YALÇIN, Alemdar ve AYTAŞ, Gıyasettin (2002). **Çocuk Edebiyatı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- YALÇIN, Süleyman Kaan (2005). **İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözvarlığı Unsurlarının Eğitsel Açısından Değerlendirilmesi**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ.
- YILDIZ, Nilüfer (2008). **Muğla İlköğretim Okullarının 1, 2, 3, 4, 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Kelime ve Kelime Gruplarının Davranış Değişikliği Oluşturmasına Yönelik Katkıları**, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla.
- YURTBAŞI, Metin (2013). **Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü**, İstanbul: Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık.